

Co zagraża bioróżnorodności?

Opracowanie scenariusza i kart pracy: Krzysztof Konieczny, Kamila Bogucka
Konsultacje zabaw badawczych i ruchowych: Krzysztof Konieczny

Grupa wiekowa

Uczniowie I etapu edukacyjnego.

Czas trwania zajęć

Wedle uznania nauczyciela i możliwości organizacyjnych/percepcyjnych grupy wiekowej, z którą zajęcia są przeprowadzane (materiał może być rozłożony nawet na kilka dni lub na projekt edukacyjny).

Projekt może być realizowany przez cały rok.

Wskazane jest przeprowadzanie lekcji w parkach w pobliżu szkoły/domu, jak również podczas wycieczek do parków narodowych, lasów oraz nad rzeki.

Cel główny

Zapoznanie dzieci z otaczającym je bogactwem i różnorodnością przyrody oraz czynnikami zagrażającymi bioróżnorodności.

Cele szczegółowe

Dziecko/uczeń:

- wie, że wokół jego domu i szkoły występują rośliny oraz zwierzęta, które razem stanowią o bogactwie przyrodniczym naszego otoczenia;
- rozumie, że od poszanowania i ochrony terenów dzikich zależy ilość oraz jakość różnych organizmów;
- potrafi odróżnić od siebie grzyby i rośliny, zauważa zwierzęta;
- umie nazwać podstawowe gatunki roślin, zwierząt i grzybów występujące wokół domu;
- zna zasady prawidłowego dokarmiania ptaków.

Przygotowanie do zajęć

Przeanalizuj multimedialne zasoby związane z tematem (umieszczone na platformie www.planetaenergii.pl) oraz wybierz ekrany z ćwiczeniami multimedialnymi odpowiednimi do wieku i możliwości uczniów, z którymi będziesz prowadzić zajęcia. Skorzystaj z zasobów bloga www.dbajobociany.pl, by wybrać mogące zainteresować dzieci ilustracje i zamieszczone na blogu opisy.

Proponowany przebieg zajęć

- I. Rozpoczęcie zajęć (np. rytuał, zabawa integracyjna).
- II. Materiały multimedialne.
- III. Zabawa dydaktyczna.
- IV. Zabawa badawcza.
- V. Zabawy ruchowe.
- VI. Kącik plastyczny.
- VII. Zadanie interaktywne dla zaawansowanych.
- VIII. Zakończenie zajęć.

Co zagraża bioróżnorodności?

Wskazówki dla nauczyciela:

- Przygotowując się do zajęć, zalecamy odwiedzenie stron internetowych:
 - ★ Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków,
 - ★ Instytutu Drzewa,
 - ★ Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra”.
- Polecamy zapoznanie się z archiwum Magazynu Salamandra, dostępnym w Internecie pod adresem: www.magazyn.salamandra.org.pl.
- Warto odwiedzić strony internetowe organizacji zajmujących się ochroną bioróżnorodności i zwierząt, takich jak:
 - ★ Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
 - ★ Lubelskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
 - ★ Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne,
 - ★ Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”,
 - ★ Towarzystwo „Szansa dla bociana”.
- Polecamy odwiedzić blog przyrodniczy www.dbajobociany.pl.
- Wskazane jest odwiedzenie strony www.szklanepulapki.pl - to bardzo istotne, by uświadomić uczniom, że nawet okna budynków stanowią zagrożenie dla ptaków, gdyż odbijający się w szkłe świat może zachęcać je do wlatywania w szyby.

Co zagraża bioróżnorodności?

I. Rozpoczęcie zajęć

Boćki bez gniazd

- Na początku poproś uczniów, by wchodząc do klasy udawali bociany i szukali swoich gniazd (krzesel). Wcześniej schowaj kilka z nich.
- Zadaj dzieciom pytania:
 - Gdzie mają się podziąć boćki bez gniazd?
 - Czy może czegoś tym boćkom brakuje?
 - Czego może brakować boćkom?
- Udzielone odpowiedzi będą wyrazem dziecięcej wrażliwości na deficyt, więc wystuchanie ich może być bardzo ciekawym doświadczeniem. Posłuchaj nawet najbardziej absurdalnych wypowiedzi - pomoże to otworzyć uczniów na otoczenie i potrzebę pomocy innym (również zwierzętom).

Po wprowadzeniu i części dydaktycznej w klasie, zabierz dzieci „w teren”, najlepiej na kilka godzin.

II. Materiały multimedialne

Co zagraża bioróżnorodności?

- Poproś uczniów, aby usiedli wygodnie przed tablicą interaktywną, rzutnikiem lub komputerem.
- Odtwarzaj wybrane wcześniej ekrany z animacjami i ćwiczeniami multimedialnymi, dostępne na platformie www.planetaenergii.pl (lub samodzielnie przygotowaną prezentację tradycyjną bądź inne źródła internetowe). Wyjaśniaj wspólnie z dziećmi wszelkie niezrozumiałe dla nich aspekty prezentowanych treści i zachęcaj uczniów do zadawania pytań dotyczących omawianego materiału.
- Zarówno ćwiczenia multimedialne, jak i propozycje zabaw, zostały przygotowane z myślą o dzieciach w wieku wczesnoszkolnym i starszym przedszkolnym, jednak poziom ćwiczeń na poszczególnych ekranach jest dość zróżnicowany. Przed rozpoczęciem zajęć upewnij się, że jest on dopasowany do wieku uczniów, z którymi pracujesz. Wybierz te ekrany, który będą dla Twojej grupy optymalne.

III. Zabawa dydaktyczna

Co to za gatunek?

- Pokaż dzieciom kilka popularnych gatunków (np. wróbla, bociana, lisa, dąb, muchomora, prawdziwka) oraz jakiś gatunek bliski wyginięcia (np. głuszca) - zapytaj, czy potrafią je nazwać.
- W każdym ćwiczeniu - zanim zdradzisz nazwę organizmu z obrazka - zadaj uczniom pytanie o to, czy znają dany gatunek i czy wiedzą jak się nazywa. Wzbudzisz tym samym w dzieciach chęć nazywania, a więc i ciekawość oraz motywację do uczenia się nazw nowych dla nich gatunków.
- Warto pokazać uczniom gatunki z odległych stron (np. wieloryba) i podkreślić rzadkość ich występowania oraz czas (często setki lat) potrzebny do odrodzenia się populacji tych gatunków.
- Możesz także odegrać z dziećmi kilka scen z animacji, które znajdują się w materiałach interaktywnych dedykowanych tematowi na platformie www.planetaenergii.pl.

Co zagraża bioróżnorodności?

IV. Zabawa badawcza

Indiana Jones - w poszukiwaniu zagrożeń dla przyrody

- Zabierz uczniów na wycieczkę do parku/lasu w celu odnalezienia zagrożeń dla przyrody i bioróżnorodności.
 - Niech dzieci samodzielnie szukają zagrożeń i wymieniają te, które same dostrzegają - mogą na przykład zwracać uwagę na śmieci, ścięte drzewa itp.
 - Nie zachęcaj uczniów do zbierania śmieci, ale dokumentuj wszystkie znaleziska dzieci, fotografując je (na przykład za pomocą aparatu w telefonie). Warto robić zdjęcia nawet tych odkryć, które są zagrożeniem jedynie w oczach uczniów.
 - Równocześnie zadawaj dzieciom pytania:
 - Czy szyby mogą stanowić zagrożenie dla ptaków?
 - Co widać w szybie? Czy odbija się tam park? Drzewa? Niebo?
 - Czy w danym środowisku występują sznurki? Żyłki? Kto lub co może się w nie zaplątać?
 - Czy w parku/lesie leżą butelki? Czy można w nie wejść i już z nich nie wyjść?
- ★ To podstawowe zagrożenia, bardzo obrazowe i łatwe do odkrycia przez uczniów.

V. Zabawy ruchowe

Matuzalem

- Zaproś dzieci do poszukania miejsc, w których przyroda ma się dobrze, i poproś je o znalezienie największego drzewa w okolicy.
 - Sprawdźcie, ile rozłożonych rąk potrzeba, aby zmierzyć jego obwód.
 - Jeśli będzie sucho - zmierzcie dużo drzew oraz sprawdźcie i zapiszcie ile drzew obejmuje jeden uczeń, dwóch, trzech, czterech...
 - To zadanie pokaże dzieciom, jak mało drzew przeżywa do starczego wieku - wieku, w którym są tak bardzo potrzebne przyrodzie.
- ★ Matuzalem (nazwa zabawy) to stare, wiekowe drzewo (symbol).

Szklana pułapka

- Zabierz uczniów na podwórko szkolne. Wcześniej zapoznaj się z informacjami na stronie www.szklanepulapki.pl.
 - Pokaż dzieciom odbijający się w oknach świat. Zwróć ich uwagę na fakt, że ptaki mogą nie widzieć szklanej bariery i - lecąc do odbijającego się w szybie drzewa - stracić życie. Przyglądając się oknom, zwróćcie uwagę na ślady po kolizjach ptaków ze szkłem.
 - Policzcie okna i zróbcie akcję przystrajania szkoły wyciętymi z kartonu liśćmi drzew. W pierwszej kolejności oklejajcie szyby, na których dostrzeżliście ślady kolizji.
 - Pozwól uczniom na przeprowadzenie akcji informacyjnej we wszystkich klasach. Niech dzieci opowiedzą kolegom i koleżankom o tym, jak i dlaczego zwykłe liście z papieru mogą uratować ptakom życie: każdy naklejony na okno liść pokazuje ptakom granicę, której nie mogą przekraczać. Dodatkowym atutem zabawy jest fakt, że szkoła zyska piękny wystrój.
 - Zachęć uczniów do podobnego ozdobienia okien we własnych domach.
- ★ Obecnie coraz więcej instytucji, w tym szkół, okleja okna specjalnymi kropkami, promowanymi przez Fundację Szklane Pułapki.

Co zagraża bioróżnorodności?

VI. Kącik plastyczny

Powidoki

Podziel dzieci na dwie równe grupy. Poproś, by uczniowie z grupy I namalowali zaobserwowane przez siebie zagrożenia dla natury, a dzieci z grupy drugiej - miejsca przyjazne przyrodzie.

Następnie zestawcie prace obu grup i zastanówcie się wspólnie, czy można jeszcze zatrzymać proces niszczenia przyrody?

VII. Zadanie interaktywne dla zaawansowanych

Powidoki - interaktywna wystawa

Sfotografuj wykonane przez uczniów podczas zabawy plastycznej prace i zamieść zdjęcia w mediach społecznościowych (np. na profilu szkoły). Jednocześnie zachęć rodziców do rozpowszechniania wiedzy na temat bioróżnorodności i jej zagrożeń poprzez udostępnianie interaktywnej wystawy.

Będziemy wdzięczni za oznaczenie Energii i/lub Planety Energii na wystawie prac dzieci w mediach społecznościowych.

VIII. Zakończenie zajęć

- Na zakończenie zapytaj uczniów, co im się najbardziej podobało? Czego nowego się dowiedzieli? Czy pamiętają o zagrożeniach, jakie czyhają na naturę?
- Podziękuj dzieciom za wspólną zabawę i naukę, pochwal je za wkład i zaangażowanie.
- Zaproś uczniów do zabrania rodziców na podobną wycieczkę z aparatem w wolnym czasie, aby rozpoczęte na lekcji zdobywanie wiedzy było kontynuowane i wzmacniane w domu.
- Zachęć dzieci do obserwacji natury i troski o przyrodę.

Załączniki

Karta pracy 1 - Zaprojektuj swój własny park!

Karta pracy 2 - Jak się nazywam? / Kim jestem?

Karta pracy 3 - Co zagraża zwierzętom?